

**CONFERINȚA STUDENȚILOR, MASTERANZILOR
ȘI DOCTORANZILOR ÎN DREPT**

*ROLUL DREPTULUI INTERNAȚIONAL ȘI AL DREPTULUI COMPARAT
ÎN CERCETAREA JURIDICĂ*

Sibiu, 3 iunie 2022

Coordonatori volum

Conf. univ. dr. **Monica GHEORGHE**

Conf. univ. dr. **Sebastian SPINEI**

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

CONFERINȚA STUDENȚILOR, MASTERANZILOR ȘI DOCTORANZILOR ÎN DREPT

*ROLUL DREPTULUI INTERNAȚIONAL ȘI AL DREPTULUI
COMPARAT ÎN CERCETAREA JURIDICĂ*

Sibiu, 3 iunie 2022

Coordonatori volum

Conf. univ. dr. **Monica GHEORGHE**

Conf. univ. dr. **Sebastian SPINEI**

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Universul Juridic

București

-2022-

STUDII DE DREPT PRIVAT

I. DREPT CIVIL. DREPT PROCESUAL CIVIL

ASPECTE PRIVIND ÎNTRERUPEREA PRESCRIPTIEI EXTINCTIVE

Student Sergiu-Emilian ARONEASA¹

Facultatea de Drept, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Coordonator științific: conf. univ. dr. Cornelia Muntean

Rezumat

În situațiile în care funcția mobilizatoare sau educativă pe care o presupune prescripția extinctivă nu își atinge scopul, și anume pe acela de a-l determina pe creditor să acționeze în vederea clarificării cât mai rapide a situațiilor litigioase, este pe deplin justificată sancționarea sa prin stingerea dreptului material la acțiune corespunzător dreptului său subiectiv. Cu toate acestea, dacă, până la împlinirea termenului de prescripție, intervin una sau mai multe ipoteze de întrerupere a termenului de prescripție, atunci lipsirea creditorului de posibilitatea antrenării forței coercitive a statului în vederea realizării dreptului său nu este echitabilă. Principalul efect al întreruperii prescripției extinctive, astfel cum este general cunoscut, se concretizează în ștergerea prescripției începute și scurse înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere, ca și când aceasta nu ar fi curs niciodată, și începerea unui nou termen. Cu toate acestea, în concret, cazurile de întrerupere a prescripției extinctive, astfel cum sunt prevăzute expres și neexhaustiv de Codul civil, comportă anumite discuții și necesitatea unor clarificări sub aspectul modului în care acestea operează și al efectelor pe care le produc.

Cuvinte-cheie: *întreruperea prescripției extinctive, prescripție extinctivă, recunoașterea dreptului, cerere de chemare în judecată, termen nou de prescripție*

Abstract

When the mobilizing or educational role played by the limitation period does not achieve its purpose, namely to persuade the creditor to act in order to resolve a disputed situation, it is fully justified to sanction the creditor by extinguishing his right of action. However, if the limitation period is interrupted until its expiration, then depriving the creditor of the possibility to obtain an enforceable title is not fair. The main effect of interrupting the limitation period is, as it is generally known, that a fresh limitation period starts to run, while the elapsed term is cancelled. However, the cases in which the limitation period is interrupted, as expressly and inexhaustive provided by the Civil Code, involve certain discussions and the need to clarify the way they work and the effects they produce.

Keywords: *interruption of prescription, limitation period, acknowledgment of liability/debt, writ of summons, fresh period of limitation*

I. INTRODUCERE. PRESCRIPTIA EXTINCTIVĂ

Se spune că trebuie să lășăm timpul să treacă, pentru că acesta ne dezvăluie adevărul. În drept însă, rămânerea prelungită într-o stare de expectativă nu se dovedește a fi întotdeauna potrivită cu interesele titularilor de drepturi. Efectele juridice ale curgerii timpului pot fi dintre cele mai variate, ducând fie la dobândirea unui drept prin prescripție achizitivă, la pierderea unui drept ca urmare a împlinirii termenului de decădere sau de prescripție extinctivă a dreptului material la acțiune, la exigibilitatea sau stingerea unei obligații afectate de un termen. Atunci când ne referim la prescripția extinctivă, avem în vedere efectele distructive

¹ sergiu.aroneasa@ulbsibiu.ro

pe care timpul le poate produce în drept, materializate, în acest caz, în lipsirea titularului dreptului la acțiune de posibilitatea antrenării forței publice în vederea constrângerii unei persoane „să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz”².

Deși legiuitorul nu a încercat să contureze o definiție a prescripției extinctive nici în reglementarea actualului Cod civil³, pornind de la configurația regimului juridic al acesteia și având în vedere numeroasele încercări de definire regăsite la nivelul doctrinei de drept civil, putem defini prescripția extintivă ca reprezentând stingerea dreptului material la acțiune din conținutul dreptului subiectiv civil ca urmare a neexercitării sale în termenul prevăzut de lege sau stabilit de părți cu respectarea limitelor legale⁴. Găsindu-și, în special, fundamentele în rațiuni de interes public, precum stabilitatea circuitului civil sau necesitatea consolidării unor stări de fapt care, prin trecerea timpului, tind să devină concordante stării de drept⁵, prescripția extintivă îndeplinește trei funcții principale, respectiv funcția mobilizatoare sau educativă (I), funcția sancționatorie sau extintivă (II), precum și funcția de consolidare a raporturilor juridice⁶ și de evitare a unor litigii civile care privesc pretenții foarte vechi⁷ (III). Se poate aprecia că prescripția extintivă deservește circuitul civil prin îndeplinirea acestor roluri, chiar dacă, prin ipoteză, nu le vom regăsi pe toate în cazul fiecărui raport juridic civil în parte. Într-adevăr, cel mai adesea, titularul dreptului subiectiv civil supus prescripției, manifestând diligență și preocupare în administrarea patrimoniului său, va îndeplini acele acte sau acțiuni necesare în vederea satisfacerii intereselor sale, situație în care funcția mobilizatoare a prescripției extinctive își atinge scopul. Astfel, ieșind din starea de

² A se vedea art. 2500 alin. (2) C. civ.

³ A se vedea, în acest sens, M. Nicolae, *Tratat de prescripție extintivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, pp. 1147-1148. În sens contrar, și anume că art. 2500 C. civ. conține o definiție a prescripției extinctive, a se vedea: C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 255; I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013, pp. 688-690.

⁴ În literatura de specialitate (a se vedea M. Nicolae, *op. cit.*, p. 44), prescripția extintivă a fost definită și ca fiind un mijloc „de înlăturare a răspunderii civile constând în stingerea dreptului material la acțiune neexercitat în termenul stabilit de lege”. Această definiție a fost criticată pentru considerentul că înlăturarea răspunderii civile, indiferent cât de larg ar fi înțeleasă această instituție juridică, reprezintă numai un efect mediat, mijlocit al împlinirii termenului de prescripție, iar nu efectul principal, care rămâne cel al stingerii dreptului material la acțiune (a se vedea, în acest sens, I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, pp. 688-689, nota de subsol nr. 3). În ceea ce ne privește, această polemică este doar una aparentă, întrucât discuția se rezumă la perspectiva din care alegem să privim mecanismul prescripției extinctive. Astfel, într-un raport juridic civil obligațional, pentru creditor, prescripția va apărea ca o sancțiune ce intervine pentru pasivitatea manifestată de acesta în legătură cu exercitarea drepturilor sale civile, iar pentru debitor, se poate susține că prescripția extintivă acționează ca un mijloc de înlăturare a răspunderii civile *lato sensu*.

⁵ Desigur că se pot identifica și justificări ale existenței prescripției extinctive în sfera intereselor private ale subiecților de drept, cum ar fi prezumția de plată, remiterea de datorie, sancționarea neglijenței creditorului, prezumția confirmării unui act juridic civil afectat de o cauză de nulitate relativă, dispensa de probă în favoarea debitorului etc.

⁶ „Funcția pe care o îndeplinește prescripția extintivă este, pe de o parte, una de sancționare a pasivității titularului dreptului, iar, pe de altă parte, de consolidare a raporturilor juridice și respectiv de clarificare a existenței lor, nefiind permis ca în circuitul civil să existe, pe perioade mari de timp, situații juridice incerte, de natură a afecta însăși stabilitatea circuitului civil.” A se vedea ÎCCJ, s. I civ., dec. nr. 203 din 29 ianuarie 2020, în *Buletinul Jurisprudenței, Culegere de decizii pe anul 2020*, disponibil online pe <https://www.scj.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=23789>.

⁷ A se vedea E. Chelaru, *Drept civil. Partea generală*, Ed. All Beck, București, 2003, p. 187.

pasivitate, titularul dreptului la acțiune nu va mai trebui să suporte efectul sancționator al prescripției extinctive, putând beneficia de forța coercitivă a statului în vederea realizării drepturilor sale.

Se apreciază că starea de pasivitate pe care o manifestă titularul dreptului material la acțiune supus prescripției are ca premisă o lipsă de convingere a acestuia în ceea ce privește temeinicia pretențiilor sale⁸. De asemenea, considerarea stării de fapt ca fiind corespunzătoare stării de drept, în sensul că subiectul pasiv al raportului juridic, refuzând să execute o anumită obligație sau să respecte o anumită situație juridică, se manifestă în acord cu realitatea (nimeni nu este prezumat că datorează ceva cuiva, de aceea, în plan procesual civil, sarcina probei revine, ca regulă, celui care face o aserțiune⁹), poate fi considerată o altă premisă care justifică stingerea dreptului material la acțiune. Atunci când niciuna dintre aceste premise nu se (mai) verifică, în sensul că titularul dreptului la acțiune iese din starea de pasivitate și încearcă să obțină realizarea dreptului său ori, după caz, cel în beneficiul căruia curge prescripția recunoaște pretențiile părții adverse, se cuvine a interveni o întrerupere a termenului de prescripție, deoarece se poate considera că funcția mobilizatoare a acesteia și-a atins menirea¹⁰.

II. ÎNTRERUPEREA PRESCRIPȚIEI EXTINGTIVE

Codul civil nu ne oferă o definiție nici în ceea ce privește întreruperea prescripției extinctive, rezumându-se doar la a prezenta cazurile în care aceasta va interveni, respectiv efectele pe care le produce asupra cursului prescripției extinctive. Pornind însă de la regimul juridic configurat de aceste prevederi legale, întreruperea prescripției extinctive poate fi definită ca reprezentând acea modificare a cursului prescripției, constând într-o oprire definitivă¹¹ și de drept, din pricina ivirii unor cauze întreruptive prevăzute de lege, care conduc la ștergerea prescripției scurse anterior apariției acestor cauze și începerea curgerii unui nou termen de prescripție. Așadar, trasând o paralelă între efectul general al suspendării și cel al întreruperii prescripției extinctive, se poate lesne observa că în timp ce suspendarea conduce la o oprire temporară a prescripției, urmată de o reluare a cursului ei din momentul încetării cauzei de suspendare, la calculul prescripției intrând și termenul scurs anterior suspendării, în cazul întreruperii prescripției, aceasta se oprește definitiv odată cu apariția cauzei întreruptive, urmând ca, ulterior, să înceapă curgerea unui nou termen de prescripție, ștergând ceea ce s-a scurs înaintea ivirii cauzei de întrerupere.

III. CAZURILE DE ÎNTRERUPERE A PRESCRIPȚIEI

În concret, se va putea ajunge la întreruperea cursului prescripției extinctive atât ca urmare a unor acte sau fapte izvorâte din sfera de activitate a titularului dreptului supus

⁸ A se vedea M. Nicolae, *op. cit.*, p. 588.

⁹ Art. 249 C. pr. civ. proclamă un principiu milenar al procesului judiciar în general, respectiv *ei incumbit probatio qui dicit non qui negat/actor incumbit probatio/actori incumbit onus probandi*, atunci când dispune că „cel care face o susținere în cursul procesului trebuie să o dovedească, în afară de cazurile anume prevăzute de lege”.

¹⁰ A se vedea M. Nicolae, *op. cit.*, p. 588.

¹¹ A se vedea O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Partea generală*, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 428.

prescripției, care părăsește starea de expectativă, cât și ca urmare a unor acte sau fapte ale subiectului pasiv, care recunoaște dreptul celeilalte părți și, concomitent, datoria sa.

Astfel, în acord cu dispozițiile art. 2537, pct. 1 C. civ., prescripția extinctivă se poate întrerupe „*printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea*¹², *în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția*”. Recunoașterea dreptului a cărui acțiune se prescrie¹³ va putea fi făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția extinctivă, fie printr-un act unilateral, fie pe cale convențională¹⁴, printr-un contract încheiat cu titularul dreptului la acțiune prin care, cel mai adesea, pe lângă recunoașterea dreptului celui din urmă, părțile mai prevăd și alte drepturi și obligații (spre exemplu, un compromis, rezultat al negocierilor purtate între acestea¹⁵). Fiind vorba despre un act juridic¹⁶, recunoașterea trebuie să îndeplinească toate condițiile de valabilitate specifice actelor juridice. Recunoașterea poate fi expresă (cazul unei declarații unilaterale¹⁷, scrise sau

¹² „Pentru ca să aibă caracter întrerupător de prescripție, este necesar ca declarația debitorului de recunoaștere a unei datorii să se plaseze în cadrul termenului de prescripție, și nu după expirarea lui.” – a se vedea TB, S. a IV-a civ., dec. nr. 438/1990, în *Tribunalul Municipiului București, Culegere de practică judiciară în materie civilă pe anul 1990*, Casa de Editură și Presă, Șansa SRL, p. 144, apud M.M. Pivniceru, C. Moldovan, *Prescripția extinctivă și principalele acțiuni în justiție: practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 269.

¹³ Dacă este vorba despre un drept de creanță cu un izvor contractual, efectele întreruperii prescripției extinctive prin recunoaștere se vor produce nu numai cu privire la posibilitatea creditorului de a cere executarea silită în natură, ci și cu privire la celelalte remedii care îi sunt puse la dispoziție de legiuitor (rezoluțiune, reducerea prestațiilor, inclusiv solicitarea de daune-interese etc.), neavând relevanță faptul că nu s-a produs o recunoaștere expresă cu privire la acestea din urmă. Deși în practica judiciară se pot identifica și raționamente prin care instanțele au reținut că o recunoaștere a creanței creditorului operează o întrerupere doar în ceea ce privește dreptul acestuia de a obține ceea ce i se datorează, iar nu și cu privire la despăgubirile la care este îndreptățit ca urmare a nerespectării condițiilor executării contractului, această soluție nu poate fi acceptată. După cum bine se subliniază și în literatura de specialitate, „*practica relațiilor comerciale dovedește că, spre deosebire de recunoașterea obligației înseși, o recunoaștere de către debitor chiar a îndreptățirii creditorului la rezoluțiune sau la despăgubiri este, în cel mai fericit caz, cu totul improbabilă*”. A se vedea, în acest sens, C. Paziuc, *Dreptul la acțiune și răspunderea contractuală*, în RRDP nr. 4/2018 – *Dreptul material la acțiune*, Ed. Universul Juridic, p. 100, nota de subsol nr. 85.

¹⁴ „În condițiile în care compensația, ca modalitate de stingere a obligațiilor, poate avea și natură convențională, rezultă că părțile care încheie o astfel de convenție pornesc de la premisa că au atît calitatea de debitor, cât și calitatea de creditor. Astfel, prin încheierea unei convenții de compensare operează efectul întreruptiv al prescripției extinctive, ca urmare a recunoașterii de către părțile convenției a datoriiilor lor reciproce.” – a se vedea ÎCCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 780 din 4 mai 2017, în *Buletinul Jurisprudenței, Culegere de decizii pe anul 2017*, disponibil online pe <https://www.scj.ro/CMS/0/PublicMedia/GetIncludedFile?id=20365>.

¹⁵ A se vedea I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 745.

¹⁶ Actul juridic al recunoașterii poate fi caracterizat, printre altele, ca fiind unul *consensual* (deoarece legea nu impune nicio condiție specială de formă pentru valabilitatea sa), *irrevocabil* și *declarativ* (efectele sale producându-se și pentru trecut, conducând la ștergerea prescripției scurse până la intervenirea sa).

¹⁷ Recunoașterea trebuie să fie făcută într-un mod neechivoc și necondiționat de obținerea unei hotărâri judecătorești de condamnare de către creditor. Astfel, într-o decizie de pe rolul Curții de Apel București, s-a reținut că „*intimatul-pârât, Colegiul Național «M.B.», nu face altceva decât să arate că recunoaște drepturile salariale ale recurenților-reclamanți, doar dacă aceștia obțin individual sau colectiv hotărâri judecătorești definitive și executorii, ceea ce de fapt arată o anumită disponibilitate de a executa astfel de hotărâri în mod voluntar mai degrabă, decât a recunoaște a priori, existența unor asemenea drepturi*”. În speță, reclamanții solicitau plata unor drepturi salariale scadente, iar, ca răspuns la notificarea pe care au adresat-o fostei angajatoare, unitate de învățământ, aceasta le-a răspuns că recunoaște drepturile salariale cuvenite reclamanților, dar acestea vor putea fi obținute „*numai în baza unor hotărâri judecătorești definitive și executorii individuale sau colective*”. – a se vedea, în acest sens, CAB, S. a VII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, dec. civ. nr. 1862/A din 24 septembrie 2015, în *Revista Română de Dreptul Muncii* nr. 10/2015.